

Innspill til endringer i Forskrift om hold av svin

Jeg viser med dette til Mattilsynets høringsutkast av 24.03.2026 om endringer i forskrift om hold av svin med saksnummer 2025/153996. Jeg vil først takke for muligheten til å komme med innspill til de foreslåtte endringene i arealkrav i fødebinger og avvikling av fiksering.

Det er veldig positivt at det er foreslått et totalforbud mot fiksering i fødebinger og dette er noe undertegnede støtter. Samtidig argumenterer jeg i dette innspillet for hvorfor forbudet også må gjelde for fiksering av urolige purker i brunst og fiksering av purker i forbindelse med føring. Jeg vil også bemerke at det er kritikkverdig at Stortingets to vedtak om økt areal, mykt underlag og mer miljøberikelse for gris, ikke er inkludert i de foreslåtte forskriftsendringene. Det første vedtaket kom for over 4 år siden og det er på høy tid at dette følges opp.

Vennlig hilsen

Norun Haugen

Mastergrad i dyreetikk og politisk rådgiver //

Bedre dyrevelferd i landbruket

Fiksering av gris	2
Fiksering av gris medfører unødvendig lidelse	3
Omfang av fiksering	4
Dyrevelferdsproblemer knyttet til fiksering	5
Danmark skal innføre strengere krav til grisehold	6
Forslag til endringer i forskrift - fiksering	7
Arealkrav i fødebinger	7
Forslag til endringer i forskrift - arealkrav i fødebinger	8
Et utdatert regelverk for gris	8
Stortingets vedtak om bedre dyrevelferd for gris	9
God økonomi og høy investeringsvilje blant grisebønder tilsier strengere krav til dyrevelferd	10
Dyrevelferd må prioriteres høyt	11

Fiksering av gris

Bedre dyrevelferd i landbruket støtter at unntaket om fiksering av purker i fødebinger blir fjernet. Det er videre positivt at overgangsperioden ble redusert fra næringens forslag om 10 år til å heller gjelde fra utgangen av 2027.

Samtidig vil jeg påpeke at også unntaket om fiksering av purker i brunst og i forbindelse med føring må fjernes.

Det er ikke mindre belastende for en purke i brunst å bli fiksert. Til forskjell fra fiksering av purker i fødebinger som har en tidsbegrensning på inntil 7 dager fra grisingstidspunktet, er det ikke satt noen tidsbegrensning for fiksering av purker i brunst. Hvor lenge en purke i bedekningsavdelinger kan stå fiksert, er dermed opp til bondens skjønnsmessige og praktiske vurderinger.

Den 10. april 2025 ble det flertall i Stortinget for vedtak nr. 565.

*Stortinget ber regjeringen **avvikle unntakene om fiksering av svin** og avslutte bruken av fiksering senest innen utgangen av 2027.¹*

Landbruks- og matdepartementet har i sitt bestillingsbrev til Mattilsynet skrevet at unntaket som skal avvikles kun gjelder fiksering i fødebinger.² Det er i den sammenheng viktig å understreke at Stortinget var tydelige på at “unntakene” i flertall skulle avvikles og at bruken av fiksering skal avsluttes. Vedtaket begrenset seg dermed ikke til unntaket om fiksering i fødebinger. Undertegnede var selv med på å jobbe frem et flertall for et forbud mot fiksering og er godt kjent med prosessen og Næringskomiteens medlemmer sin intensjon. At hovedfokuset i Stortingets debatt den 8. april 2025 var fiksering i fødebinger, kan ikke brukes som et påskudd for å gå vekk fra ordlyden i selve vedtaket som regjeringen er forpliktet til å følge opp. Departementet har i denne saken tatt seg for store friheter til å tolke vedtaket til fordel for næringen i stedet for dyrene.

¹ Meld. St. 8 (2024–2025), *Dyrevelferd*, innstilt i Innst. 200 S (2024–2025), <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=101263>

² Det kongelige landbruks- og matdepartement, *Bestilling – endring av forskrift om hold av svin*, saksnr. 25/1518-, brev til Mattilsynet, 20. juni 2025

Landbruks- og matdepartementet er heller ikke konsekvente på hvilke unntak som skal avvikles, da de i bestillingsbrevet spesifiserer at: *“Departementet legger til grunn at kortvarig fiksering i forbindelse med inseminering, veterinærbehandling, klauvrøkt o.l. fortsatt vil være nødvendig.”*³ Det er verdt å merke seg at unntaket om “spesielt urolige enkelt dyr under brunst” ikke er nevnt som et av unntakene som skal videreføres.

Fiksering av gris medfører unødvendig lidelse

Det er svært dyrevelferdsmessig problematisk at det er tillatt å fikse urolige purker. Dette er dyr som ofte har det vondt. For eksempel kan purker som ikke får egnet eller tilstrekkelig redebyggingsmateriale i forbindelse med fødsel, bli frustrerte og stresset. Å tilby rikelig med egnet redebyggingsmateriale er derfor viktig. Forsøk har vist at tilgang på tilstrekkelig og egnet redebyggingsmateriale fører til mindre utskillelse av stresshormoner hos purka, høyere verdier av Oksytocin, bedre morsegenskaper, lavere spedgrisdødelighet, og redusert lengde på fødselen, noe som reduserer risikoen for dødfødsler.⁴ Forskrift om hold av svin §25 slår fast at alle purker skal ha tilgang på “passende” redemateriale i forkant av fødsel. Hva som regnes som “passende” er imidlertid åpent for tolkning, og en tidligere kartlegging viste at redebyggingsmateriale ikke ble brukt i tilstrekkelig grad på norske grisegårder.⁵ I tillegg kan purker bli urolige hvis de opplever svangerskapskomplikasjoner eller smerter. For disse dyrene vil fiksering innebære en betydelig tilleggsbelastning.

Griser er sosiale dyr som har synkronisert atferd, men som samtidig foretrekker nok plass til å kunne trekke seg unna hverandre. For eksempel er det viktig for lavrangerte individer å kunne trekke seg unna høyrangerte dyr. I bedekningsavdelinger er det ofte lite plass i bingene og stimulifattige miljøer. Purkene har bare krav på 1,5 - 3 kvm fritt areal hver avhengig av alder og antall dyr, og arealkravet reduseres desto flere purker som oppstalles sammen.⁶ I tillegg er det vanlig å blande ukjente dyr. Griser foretrekker stabile grupper med et etablert hierarki, og når ukjente dyr blandes sammen på trang plass skaper dette stress og risiko for aggresjon. For purker i bedekningsavdelinger og i brunst kan disse bli urolige på grunn av lite areal og blanding av ukjente dyr. Å fikse slike individer fremfor å gjøre endringer i levemiljøet og driften, blir en “plaster på såret”-løsning der dyret utsettes for

³ Landbruks- og matdepartementet, *Bestilling – endring av forskrift*, 20. juni 2025

⁴ Ellen Marie Rosvold m.fl., «Nest-building behaviour and activity budgets of sows provided with different materials», *Applied Animal Behaviour Science* 200 (2017): 36–44; Ellen Marie Rosvold og Inger-Lise Andersen, «Straw vs. peat as nest-building material– the impact on farrowing duration and piglet mortality in loose-housed sows», *Livestock Science* 229 (2019): 203–209

⁵ Ellen Marie Rosvold m.fl., «Management routines influencing piglet survival in loose-housed sow herds», *Livestock Science* 196 (2017): 1–6

⁶ Forskrift om hold av svin §25

ytterligere belastninger og lidelse. Hvis det er utfordringer knyttet til urolige purker i en besetning, bør det i stedet iverksettes tiltak for å unngå blanding av ukjente dyr, ha lavere dyretetthet og gi tilgang til mer miljøberikelse.

For å ivareta lavrangerte individer i forbindelse med fôring, kan hver purke få sin egen eteplass. Fôringsbåser som ikke låses er tilstrekkelig for å sikre dette og er noe mange bønder allerede bruker. Det er ikke nødvendig å låse (fikse) purkene inne i fôringsbåsene for å beskytte dem mot hverandre, all den tid det bare er purken i båsen som kan åpne innretningen for å gå ut.

Dyrevelferdsloven §3 slår tydelig fast at dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger, og Forskrift om velferd for produksjonsdyr §7 er tydelig på at *“Bevegelsesfriheten til et dyr skal ikke begrenses på en måte som fører til unødvendig lidelse eller skade.”* Fiksering av urolige purker i fødebinger, urolige purker under brunst, og fiksering av purker i forbindelse med fôring må regnes som en praksis som fører til unødvendig lidelse ettersom konsekvensene for purkenes velferd er såpass alvorlige og det finnes fullverdige alternativer.

Omfang av fiksering

Den forrige Dyrevelferdsmeldingen var tydelig på at fiksering av purker er dyrevelferdsmessig problematisk selv om det utføres i kortere perioder. Det ble derfor foreslått at all fiksering skulle opphøre innen 10 år.⁷ Mer enn 20 år senere er det fortsatt ikke forskriftsfestet et totalforbud. Forskrift om hold av svin §11 nedlegger et generelt forbud mot fiksering av purker, men åpner samtidig opp for en rekke unntak. Det gis blant annet adgang til å fikse purker som er spesielt urolige under brunst, samt spesielt urolige enkeltpurker fra tidspunkt for fødsel og i opptil 7 dager etter fødsel. Hva som regnes som “spesielt urolige dyr” er ikke videre definert, og formuleringen kan åpne opp for mange skjønnsmessige vurderinger. I praksis er det opp til den enkelte bonde å vurdere om unntaksbestemmelsene er oppfylt.

Det er også vanskelig for Mattilsynet å håndheve regelverket når de fører tilsyn med svinebesetninger. Mattilsynet har i et av sine innspill til dyrevelferdsmeldingen uttrykt et

⁷ St.meld. nr. 12 (2002–2003), *Om dyrehold og dyrevelferd*, 162

behov for en tydeliggjøring av regelverket slik at det blir enklere å håndheve.⁸ NMBU har i et av sine innspill til dyrevelferdsmeldingen problematisert unntaket om fiksering i fødebinger og mener at det må totalforbys: *“Denne formuleringen har gjort at flere velger å fikse sine purker selv om de ikke er problempurker, eller definisjonen av «urolige» purker er uklar for mange og derfor er regelverket vanskelig å håndheve.”*⁹

Selv om hovedregelen skal være løsgående purker, viser næringens egen statistikk at det fortsatt er et betydelig omfang av fiksering. 11,5% av Nortura sine grisebønder benytter seg av fiksering i forbindelse med fødsel, og 24% av bøndene fikserer griser i andre sammenhenger.¹⁰ Tall fra Helsegris, som også bygger på næringens egne registreringer, viser at 18% av smågrisbøndene fortsatt benytter seg av fiksering i forbindelse med fødsel.¹¹ Det føres ikke statistikk på antall produsenter som fikserer urolige purker under brunst. Dette er i seg selv et problem, da verken næringen eller Mattilsynet har oversikt over hvor mange som faktisk benytter seg av denne unntaksbestemmelsen. I tillegg kommer mørketall og ulovlig bruk av fiksering.

Næringens dyrevelferdsprogram tillater også at opptil 30% av purkene står fiksert før det blir regnet som et avvik.¹² Dette viser at næringen tolker adgangen til å fikse veldig bredt, da dette utgjør en vesentlig andel av besetningen og ikke kan regnes som “unntak”, men snarere åpner opp for rutinemessig fiksering. Dette understreker behovet for et totalforbud mot fiksering.

Dyrevelferdsproblemer knyttet til fiksering

Fiksering innebærer en ekstrem begrensning i purkenes bevegelsesfrihet, gjør det vanskelig for dem å utføre helt grunnleggende atferd som å reise og snu seg, og fratar dem helt muligheten til å utøve viktig utforskings, rote- eller morsatferd.¹³ Fiksering medfører en rekke velferdsutfordringer som økt risiko for bogsår, bein- og klauvlidelser, utilstrekkelig med hvile

⁸ Mattilsynet, «Mattilsynets forslag til mål og tiltak for bedre dyrevelferd i Norge», høringsinnspill til Landbruks- og matdepartementet 15. september 2023

⁹ Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Fakultet for biovitenskap. Faggruppe etologi og dyrevelferd. *Dyrevelferd gris – prioriterte tiltak*. Ås: NMBU

¹⁰ Nortura, *Dyrevelferdsrapport 2025* (Oslo: Nortura, 2025)

¹¹ Animalia, *Kjøttets tilstand 2025* (Oslo: Animalia AS, 2025), 84

¹² Nortura SA, *Vårt arbeid med dyrevelferd 2025* (Oslo: Nortura SA, 2025), 10

¹³ EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW), «Welfare of pigs on farm», *EFSA Journal* 20, nr. 8 (august 2022)

grunnet ubehagelige liggestillinger, samt stressreaksjoner.¹⁴ Purkene har i tillegg fått dårligere plass i fikseringsbåsene ettersom griseavlen har ført til større og lengre kroppar samtidig som målene i båsene ikke har økt.¹⁵ Næringen har tidligere argumentert for bruk av fiksering for å unngå ihjelligging av spedgris, men studier viser imidlertid at purker som er fikserte kan oppføre seg mer aggressivt overfor grisungene sine, i tillegg til at de er mer rastløse, noe som kan øke risikoen for at grisungene blir klemt når de forsøker å die purka.¹⁶ For lite areal i fødebingene kombinert med store kull er hovedårsaken til ihjelligging.

Danmark skal innføre strengere krav til grisehold

Den nyvalgte regjeringen i Danmark la nylig frem en regjeringsplattform der de foreslår å forby fiksering av purker. I tillegg vil de gjennomføre flere tiltak, som å gi grisene økt plass, forby ekstremavl av griser m.m.¹⁷ I plattformen går den danske regjeringen lenger enn det dyrevelferdsmeldingen og den norske regjeringen gjør.

Flere av fagmiljøene påpekte i sine innspill til dyrevelferdsmeldingen at tiltakene i dyrevelferdsmeldingen er lite ambisiøse og for svake. Det er en politisk målsetning om at Norge skal være på verdenstoppen på dyrevelferd, men det er ikke et samsvar mellom målsetningen og de tiltakene som fremmes og som nå foreslås. NMBU har problematisert dette:

“Det står blant annet at Regjeringen har mål om at Norge skal ha en dyrevelferd i verdenstoppen og at det skal være en kunnskapsbasert og stegvis forbedring av dyrevelferden. Vi har i dag et regelverk og anbefalinger som ligger langt etter det vi har dokumentert av behov hos de fleste dyrearter, og EU puster oss «godt i nakken» når det gjelder satsing på dyrevelferd. Slik vi ser det, er det en reell fare for at vi mister vår status med å være på «verdenstoppen» i dyrevelferd.”¹⁸

¹⁴ EFSA Panel (AHAW), «Welfare of pigs on farm»; F. C. Rioja-Lang, Y. M. Seddon og J. A. Brown, «Shoulder lesions in sows: a review of their causes, prevention, and treatment», *Journal of Swine Health and Production* 26, nr. 2 (2018): 101-107

¹⁵ EFSA Panel (AHAW), «Welfare of pigs on farm»

¹⁶ Marko Ocepek og Inger Lise Andersen, «What makes a good mother? Maternal behavioural traits important for piglet survival», *Applied Animal Behaviour Science* 193 (2017): 29-36; Susan Jarvis mfl., «The effect of confinement during lactation on the hypothalamic–pituitary–adrenal axis and behaviour of primiparous sows», *Physiology & Behavior* 87, nr. 2 (2006): 345-352

¹⁷ Danmark. Regeringen, *Det politiske grundlag for firkloverregeringen* (København: Regeringen, 2026), 14

¹⁸ NMBU – Fakultet for biovitenskap (BIOVIT), «Stortingsmelding om dyrevelferd - produksjonsdyr på land: Innspill fra faggruppe etologi og dyrevelferd ved Biovit, NMBU», skriftlig høringsinnspill til høring om *Dyrevelferd*, 10. februar 2025

At både Danmark og EU satser mer på dyrevelferd for landbruksdyr, bør føre til at også Norge setter seg mer ambisiøse mål for dyrevelferden og oppdaterer holdforskriften for svin i tråd med ny kunnskap.

Forslag til endringer i forskrift - fiksering

For å ivareta dyrevelferden og for å sikre at regelverket ikke misbrukes eller tolkes for vidt, er det behov for å innføre et tydelig totalforbud mot fiksering av griser i følgende situasjoner:

- forbud mot fiksering av purker i fødebinger
- forbud mot fiksering av urolige purker i brunst
- forbud mot fiksering i forbindelse med føring

Bedre dyrevelferd i landbruket ber derfor om at Mattilsynet endrer forskrift om hold av svin slik at §11 første ledd, første, tredje og fjerde strekpunkt om fiksering oppheves.

Arealkrav i fødebinger

Det er foreslått å øke arealkravet i fødebinger fra 6 m² til 7,5 m² med en bredde på 2,4 meter. Bedre dyrevelferd i landbruket støtter en økning i arealkravet i fødebinger, men mener at økningen må være større, med et minimumsareal på 9 m². Videre at kravet må gjelde for alle fjøs som har fødebinger, og ikke bare ved nybygg. Griseavlen har ført til betydelig større og lengre purker, i tillegg til at kullstørrelsene har økt uten at arealkravet er økt tilsvarende.¹⁹ Dette tilsier at både purka og grisungene har behov for vesentlig større plass, og at den foreslåtte økningen ikke vil gi dyrene større plass sammenlignet med den plassen de hadde før da kroppsstørrelsen og kullstørrelsen var mindre. Å øke arealet betydelig er spesielt viktig for at purkene skal kunne utøve naturlig mors- og dieatferd, men større plass vil også redusere risikoen for ihjellegging av grisunger.

Det vises til innspillet fra NMBU til arbeidet med dyrevelferdsmeldingen der de også omtaler arealkravene som "fullstendig utdatert"²⁰:

¹⁹ NMBU, *Dyrevelferd gris* - prioriterte tiltak

²⁰ NMBU, *Dyrevelferd gris* - prioriterte tiltak

Bredden i fødebingene bør være minimum 2,4 m. Dette ble dokumentert allerede på 90-tallet, men overraskende nok har det ikke blitt gjort noen endringer her heller. Binger med en bredde på 1,7-1,8 m vanskeliggjør god diingsatferd, det er vanskeligere for purka å få en oversikt over grisungene, og det gir en høyere dødelighet.²¹

Forslag til endringer i forskrift - arealkrav i fødebinger

Bedre dyrevelferd i landbruket støtter forslaget om en økning i areal i fødebinger, men mener at minstekravet må være på 9 m² og ikke 7,5 m². Videre må det nye arealkravet gjelde for alle fjøs som har fødebinger, og ikke bare ved nybygg. Det kan i stedet innføres en overgangsperiode for eksisterende fjøs. Det er også viktig at purkene får krav på mykt liggeunderlag, slik Mattilsynet tidligere har foreslått.²²

Et utdatert regelverk for gris

Dagens forskrift om hold av svin er veldig utdatert og ikke oppdatert i tråd med ny forskning og kunnskap om grisenes atferdsbehov. Faggruppe etologi og dyrevelferd ved NMBU anbefaler at regelverket oppdateres i tråd med ny kunnskap fra deres forskning og viser til at: *“Også forskriften for hold av gris er meget utdatert på mange punkter i forhold til det vi har dokumentert gjennom forskning.”²³*

Mattilsynet sin egen prosjektgruppe som koordinerte den nasjonale tilsynskampanjen med svin, utarbeidet i januar 2023 et notat med forslag til regelverksendringer.²⁴ Prosjektgruppen foreslo blant annet å øke arealkravet for slaktegris:

“Arealkravene er cirka 20 år gamle, grisene i dag er større enn de var før, og plassmangel er en viktig risikofaktor for dyrevelferden. Samfunnet stiller også høyere krav til dyrevelferd nå enn tidligere. Minstekravene i regelverket er derfor utdaterte og bør økes. Dette gjelder

²¹ NMBU, *Dyrevelferd gris - prioriterte tiltak*

²² Mattilsynet, «Høyring av forslaget om ei felles velferdsforskrift for storfe, svin, sau og geit», høringsbrev til Landbruks- og matdepartementet, 9. juli 2018, s. 9

²³ Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Fakultet for biovit, *Innspill til dyrevelferdsmeldingen fra faggruppe etologi og husdyrmiljø på vegne av Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap* (Ås: NMBU, 1. september 2022)

²⁴ Mattilsynet, *Nasjonal tilsynskampanje om velferd for svin 2021-2022: Prosjektgruppas vurdering av behov for endringer i regelverk og veiledninger* (Oslo: Mattilsynet, 2023)

*særlig binger for slaktegris, men også gjeldpurke- og fødebinger bør få reviderte minstemål.*²⁵

Forslaget har ikke blitt fulgt opp av verken Landbruksdepartementet eller av Mattilsynet i de nå foreslåtte endringene i holdforskriften for svin.

Stortingets vedtak om bedre dyrevelferd for gris

Stortinget har fattet to viktige vedtak om å styrke dyrevelferden i svinenæringen, og har dermed gitt en tydelig bestilling til Landbruks- og matdepartementet om å endre forskrift om hold av svin.

Den 15. februar 2022 ble det flertall på Stortinget for vedtak nr. 382:

*Stortinget ber regjeringen se på insentiver som vil øke dyrevelferden i svinenæringen, særlig med hensyn til areal, underlag og miljøberikelse, og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller nybygg.*²⁶

Flertallet i næringskomiteen var tydelige på at dette vedtaket skulle følges opp før dyrevelferdsmeldingen, ettersom det allerede nå er nødvendig å skjerpe kravene ut fra hensynet til dyrevelferden og på grunnlag av oppdatert kunnskap.²⁷ Et flertall av komiteens medlemmer påpekte at kravene til areal og levemiljø for gris er faglig utdaterte, og at griseproduksjon i tråd med dagens forskriftskrav i praksis innebærer at mange griser holdes på liten plass i stimulifattige miljø. Medlemmene anerkjente at dette øker risikoen for dyrevelferdsproblemer.²⁸

I forbindelse med Næringskomiteen behandling av dyrevelferdsmeldingen (2025), ble det på nytt et bredt, tverrpolitisk flertall på Stortinget for vedtak nr. 563:

²⁵ Mattilsynet, *Nasjonal tilsynskampanje om velferd for svin 2021-2022*

²⁶ Dokument 8:25 S (2021–2022), Innst. 130 S (2021–2022), *Representantforslag om å styrke dyrevelferden for produksjonsdyr*,
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=86698>

²⁷ Stortingets næringskomité, Innst. 130 S (2021–2022), *Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag om å styrke dyrevelferden for produksjonsdyr*,
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2021-2022/Inns-202122-130s/?m=1>

²⁸ Næringskomiteen, Innst. 130 S (2021–2022)

“Stortinget ber regjeringen snarest gjennomgå og endre forskrift om hold av svin for å øke dyrevelferden i svinenæringen, med formål om å innføre økt krav til areal og krav til mykt underlag og bedre miljøberikelse og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller ved nybygg.”²⁹

Vedtakene er fortsatt ikke fulgt opp av Landbruksdepartementet,³⁰ til tross for at de er forpliktet til å følge opp Stortingets vedtak. Dette er svært kritikkverdig, og jeg vil oppfordre Mattilsynet til å ta opp dette i møte med sitt eierdepartement.

God økonomi og høy investeringsvilje blant grisebønder tilsier strengere krav til dyrevelferd

Grisebønder har jevnt over høy investeringsvilje og god lønnsomhet. Ifølge Grytten-utvalgets rapport om inntektsmåling i jordbruket, har svine- og fjørfebønder “vesentlig høyere inntekter enn andre bønder”.³¹ AgriAnalyses Landbruksbarometer fra 2023, oppgir at hele 67% av grisebøndene opplever å ha “veldig bra” eller “ganske bra” lønnsomhet i driften.³²

Landbruksbarometeret viste i tillegg at 41% av grisebøndene planla å gjøre investeringer på over en halv million kroner i løpet av det neste året.³³ Norsvin, svinenæringens avls- og interesseorganisasjon, har tidligere påpekt at rundt 70% av grisebøndene må gjøre oppgraderinger eller bygge nytt de kommende årene.³⁴

Svinenæringen står derfor i en unik posisjon til å tilpasse seg nye krav til dyrevelferd, og det er behov for tydelige signaler om hvilke krav de skal tilpasse seg til. Ettersom investeringsviljen og -behovet er såpass høyt, bør man vektlegge det mulighetsrommet dette gir for innføring av strengere krav til areal, mykt underlag og mer varierte oppstallingsmiljøer innendørs, som for eksempel djupstrø eller talle. Da unngår man også en “investeringsboom” der mange grisebønder bygger eller oppgraderer fjøs etter dagens utdaterte minstekrav, som igjen kan medføre en risiko for at en del grisebønder må reinvestere senere. Dette så man blant annet skje i eggproduksjonen da mange bønder

²⁹ Meld. St. 8 (2024–2025), *Dyrevelferd*, innstilt i Innst. 200 S (2024–2025), <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=101263>

³⁰ 1 Landbruks- og matdepartementet, *Prop. 1 S (2025–2026) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) for budsjettåret 2026*, s. 24

³¹ NOU 2022: 14, *Inntektsmåling i jordbruket* (Oslo: Landbruks- og matdepartementet, 2022), 81

³² Simen Wilsher-Lohre m.fl., *Utredning til dyrevelferdsmelding: Kostnader ved ulike dyrevelferdstiltak for svin, fjørfe og småfe*, NIBIO Rapport 11, nr. 7 (Ås: NIBIO, 2025), 15

³³ Wilsher-Lohre m.fl., *Utredning til dyrevelferdsmelding*, 15

³⁴ Norsvin, *Innspill til jordbruksoppgjøret 2021*, 29. januar 2021

valgte å investere i “miljøinnrede” bur snarere enn i frittgående systemer med en gang. Ved å stille nye krav i forskriften nå, kan næringen få forutsigbarhet og tid til å tilpasse seg. Hvis man ønsker å ta hensyn til næringen, kan dette oppnås gjennom overgangsperioder, investeringsstøtte og overføringer over jordbruksavtalen, eller økte priser på grisekjøtt som i dag er kunstig lave.

Når det gjelder et forbud mot fiksering, er forskriftsendringen enkel og ikke kostnadskrevenende å tilpasse seg til, da det bare er å la være å ta i bruk fikseringsinnretningen eller fjerne denne. Næringens statistikk over tid viser også en reduksjon i andel bønder som fikserer. For brunstige purker og føring av purker, er det bare å la være å låse fangbåsene.

Dyrevelferd må prioriteres høyt

Mattilsynet har problematisert at *“Selv om ny kunnskap og endrede holdninger i samfunnet taler for vesentlige endringer i favør av dyra, kan ofte tunge næringsinteresser begrense prioritering av dyrevelferd.”*³⁵

Det er viktig at nødvendige dyrevelferdstiltak ikke lenger nedprioriteres eller treneres på grunn av næringsinteresser, og at det fremover jobbes for et stort løft i dyrevelferden for gris i Norge. Målet må være at griser skal holdes i et artstilpasset miljø.

³⁵ Mattilsynet, *Mattilsynets forslag til mål og tiltak for bedre dyrevelferd i Norge*, 15. september 2023